

Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy
Yhteismaa ry

Sisäministeriö

PL 26

00023 VALTIONEUVOSTO

kirjaamo@intermin.fi

lainsaadantoyksikko_poliisiosasto@intermin.fi

Hki 14.3.2018

Lausunto työryhmän ehdotuksesta uudeksi rahankeräyslainsäädännöksi

Viite: SMDno-2016-1629

Työryhmän esitys uudeksi rahankeräyslainsäädännöksi vie rahankeräysten järjestämistä oikeaan suuntaan. Normien purkaminen yksinkertaistaa keräysten järjestämistä ja pienkeräysten mahdollistaminen pelkällä ilmoitusmenettelyllä tukee mahdollisuutta kansalaisten nopeaan ja spontaaniin vertaistoimintaan.

Yli puolet joukkorahoituspalvelu Mesenaatti.me:n puitteissa toteutetuista lahjoitus- tai vastikepohjaisista kampanjoista on sellaisia joissa rahoitustavoite on alle 10 000 euroa. Ja siten pienkeräysmenettely tuo uusia ketterämpiä mahdollisuuksia näiden keräysten toteutukseen.

Kiitämme hienosta valmistelutyöstä, mutta mielestämme säätelyn keventämisessä olisi perusteltua edetä vieläkin rohkeammin.

ESITYKSEMME

Lakiesityksen sisällöstä sekä sen perusteluista merkittävä osa heijastelee varautumisesta "pahimman varalle", eli ajatukseen jonka mukaan keräysluvan haltija tulee mahdollisesti toimimaan rahankeräyslainsäädännön säädösten vastaisesti.

Rahankeräyksiin liittyvistä väärinkäytöksistä kuitenkin pieni osa on kuitenkin liittynyt tavalla tai toisella myönnetyn luvan puitteissa toimeenpantuihin keräyksiin.

Seuraavassa käsittelemme säädöstekstin mukaisessa järjestyksessä joitakin esityksestä esille nousseita kohtia joita olisi perusteltua miettiä vielä tarkemmin.

Lausunto on joukkorahoituspalvelu Mesenaatti.me:n ja sosiaalisten innovaatioiden kehittämiseen erikoistuneen Yhteismaa ry:n yhteinen.

*****

Naapuriapu

Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan naapuriavun osalta seuraavaa:

“Naapuriavun tulisi perustua spontaaniin toimintaan, johon ei liity yleisöön vetoamista, vaan apua annetaan eri muodoissaan oma-aloitteisesti.”

Rahankeräyksen määritelmän mukaan rahankeräys on toimintaa jossa *“yleisöön vetoamalla kerätään vastikkeetta rahaa”*.

Edellä esitetyllä tavalla kuvattuna naapuriapu jäisi rahankeräyksen määritelmän ulkopuolelle vastaavasti kuin vanhaan lakiin kirjatut tavarankeräykset, hyväntekeväisyshuutokaupat ja tukikonsertit.

ESITYKSEMME

Säädöstekstissä ja lain perusteluissa tulisi välttää ilmaisuja, joista voi syntyä sellainen kuva että rahan lahjoittaminen saattaisi joissakin tapauksissa olla säädelyä ja luvanvaraista.

*****

Vakiintuneen opinto- ja harrasteryhmän oman toiminnan yhteydessä toimeenpanema keräys

Nuorten vakiintuneessa harrastustoiminnassa vertaisjohtajien vetämää toimintaa on pidetty kasvatuksellisesti merkityksellisenä. Nuorten harrastusryhmän oman harrastustoimintansa rahoittamiseksi harjoittama keräystoiminta on luonteeltaan lopulta varsin pienimuotoista.

ESITYKSEMME

Tästä syystä on perusteltua kysyä onko tässä kohdin välttämätöntä edellyttää täysivaltaista henkilöä vastaamaan keräykseen liittyvistä tehtävistä vai olisiko mahdollista luottaa myös nuorten omien harrastusryhmien mahdollisuuksiin organisoida pienimuotoiset keräykset keskenään.

*****

Yleisten kokousten yhteydessä järjestettävät keräykset

Lakiesityksen 1 §:n 2 momentin kohdassa 6 todetaan että lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät Suomessa *“rekisteröidyn yhdistyksen tai säätiön järjestämään yleisölle avoimeen maksuttomaan tilaisuuteen osallistuvien keskuudessa järjestettävä yhdistyksen tai säätiön toiminnan tarkoituksen tukemiseksi järjestettävä rahalahjoitusten keräys, kun tilaisuus järjestetään sisätiloissa.”*

Yleisten kokousten yhteydessä järjestetään usein keräyksiä, joiden tuotolla katetaan kokouksen järjestämisestä aiheutuvia kuluja kuten vaikka kokouspaikan vuokraa. Vaikka yleisten kokousten yhteydessä järjestettävien keräysten rajaaminen ainoastaan yleishyödyllisten yhteisöjen oikeudeksi ei välittömästi rajoita perustuslailla suojattua kokoontumisvapautta, sillä on tosiasiallisesti kokousten järjestämistä sekä kansalaisten osallistumista hankaloittava vaikutus.

Moni vakiintunutkin kansanliike on lähtenyt liikkeelle yksittäisten henkilöiden koolle kutsumasta kokouksesta. **Siten Pidämmekin voimassa olevan lain muotoilua parempana.**

LISÄYSEHDOTUS

Tässä kohden olisi lisäksi tarkoituksenmukaista puhua sisätilojen sijasta **sisätiloista tai muuten suljetuista ja rajoitetuista tiloista**. Tämä siksi, että sillä järjestetäänkö tilaisuus sisällä, aidatulla piha-alueella, puistossa tai rakennuksen terassilla ei pitäisi olla merkitystä.

*****

Yleisön määritelmä

Yleisön määritelmää tulisi tarkentaa esityksen perusteluissa. Pidämme hyvänä että yhdistysten omille jäsenilleen suunnatut keräykset on rajattu yleisön määritelmän kautta soveltamisalan ulkopuolelle.

Työpaikkojen henkilökunnan keskuudessa järjestettävien keräysten kohdalla yleisön määritelmä jää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi.

TARKENNUSEHDOTUS

Näkemyksemme mukaan työnantajan tai työntekijöiden toimesta henkilökunnan keskuudessa toimeenpantavat keräykset tulisi kokonaisuudessaan rajata yleisön määritelmän ulkopuolelle koska henkilökunta on ennalta määritelty ja tarkkarajainen ryhmä jolla on ennalta solmittu työsopimus työnantajan kanssa.

*****

Rahankeräyksen järjestäjät

Lakiesityksessä on poistettu yleishyödyllisten osakeyhtiöiden mahdollisuus hakea rahankeräyslupaa.

Tämä ei ole tarkoituksenmukaista vaikka yleishyödylliset osakeyhtiöt eivät viime aikoina ole keräyslupia hakeneetkaan.

ESITYKSEMME

Rahankeräyslain olisi perusteltua suhtautua neutraalisti eri keräystapojen lisäksi myös eri yhteisömuotoihin keräyksen toimeenpanijana kunhan yleishyödyllisyyden vaatimus täyttyy.

PERUSTELUMME

Ulospäin katsottuna näyttää erikoiselta että Kansallisgalleria voi saada keräyslupan, mutta osakeyhtiömuotoinen Kansallisteatteri ei.

*****

Suomen ulkopuolelta toimeenpannut kansainväliset keräykset

Työryhmän raportin sivulla 22 todetaan seuraavaa "*Suomen rahankeräystoimintaa valvovilla viranomaisilla ei ole tosiasiallisia mahdollisuuksia puuttua rahankeräyslain vastaisiksi katsottaviin keräyksiin, jos rahankeräyksen järjestäjä toimii Manner-Suomen alueen ulkopuolella.*

TAUSTAA

Elämme kansainvälisemmässä maailmassa, missä myös yleishyödyllinen kansalaistoiminta on entistä useammin rajat ylittävää.

ESITYKSEMME

Pitäisimme tarkoituksenmukaisena että lain yhteydessä todettaisiin yksiselitteisesti että lakia sovelletaan vain Suomessa toimeenpantaviin ja yksinomaan Suomeen kohdistuviin keräyksiin, eikä turhaan vihjailtaisi edes sivulauseissa että muualta maailmaa toimeenpantava globaali keräys olisi Suomen osalta lainvastainen vaikka keräysmateriaali olisi lokalisoitu myös suomen kielelle kymmenien muiden kielten rinnalla.

*****

Keräystarkoitus

Lakiesityksen 6 §:ssä esitetään että *“Rahankeräystä ei saa järjestää yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan, lainvastaisen tai hyvän tavan vastaisen toiminnan rahoittamiseksi.”*

ESITYKSEMME

Kohta olisi mahdollista muotoilla myös toisin, koska erityisesti *hyvän tavan vastaisuuden* määrittely on aina määrittelijän subjektiivinen näkemys. Esityksen perusteluissa annetut esimerkit hyvän tavan vastaisesta toiminnasta ovat sellaisia joihin on helppo yhtyä, mutta toisenlaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa mainittua kohtaa olisi mahdollista käyttää *“väärää mielipiteitä”* esittävän toiminnan rajoittamiseen.

*****

Neljäs sektori

HUOMIOITAVAA

Lakiesityksessä ei ole täysin huomioitu sitä että yleishyödyllisen toiminnan ja elinkeinotoiminnan välimaastoon on koko ajan vahvistumassa elinkeinotoiminnan sekä järjestötoiminnan piirteitä yhdistävä kansalaistoimijoista muodostuva neljäs sektori joka realisoituu esimerkiksi erilaisissa jakamistalouden piiriin kuuluvissa palveluissa.

ESITYKSEMME

Pyydettäessä jaamme mielellämme omaa osaamistamme tämän tärkeän asian tunnistamiseksi ja hahmottamiseksi. Olisi hienoa jos uuden lain valmistelussa pystyttäisiin ennakoimaan myös tämä lähitulevaisuuden muutos.

*****

Keräystunnus ja muut vastikkeet

Esityksen perusteluissa todetaan, että lahjoituksia tekevien yksityishenkilöiden nimet olisi mahdollista julkaista muistolaatassa tai vastaavassa, mutta yritysten kohdalla näin ei voisi toimia koska julkaisemisella saattaisi olla yritykselle merkittävä taloudellinen arvo.

HUOMIOMME

Lahjoittajien nimien julkaiseminen listauksena joko seinätaulussa, verkossa tai painetussa materiaalissa on kuitenkin perustuslaissa suojatun sananvapauden käyttämistä, eikä sitä voida rajoittaa lakiesityksen perustelutekstissä.

ESITYKSEMME

Maksajien tietojen kertominen yleisölle vahvistaa myös yleistä avoimuutta. Yksilöllisiä lahjoittajakohtaisia kiitostauluja voidaan perustellusti pitää vastikkeena.

Vastikkeiden mahdollisimman tarkkarajaisella ohjeistuksella on iso merkitys lahjoitus- ja vastikepohjaisen joukkorahoituksen erottelun kannalta.

*****

Olosuhteiden muutoksesta ilmoittaminen

Rekisteröityjen yhteisöjen tulee nykyisellään ilmoittaa vastuhenkilöiden tiedot yhdistysrekisteriin, säätiörekisteriin tai kaupparekisteriin.

ESITYKSEMME

Viranomaisten tulisi rakentaa omat tietokantansa siten, että nämä tiedot siirtyisivät automaattisesti myös rahankeräyslupia käsitteleville viranomaisille.

*****

Rahankeräystili

Lakiesityksessä edellytetään rahankeräystilin avaamista joko suomalaisessa talletuspankissa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa toimiluvan saaneen talletuspankin Suomessa toimivassa sivukonttorissa.

ESITYKSEMME

Erityisesti pienkeräysten kohdalla tulisi harkita mahdollisuutta avata tili vaihtoehtoisesti myös muuassa Finassivalvonnan hyväksymässä maksulaitoksessa.

*****

Pienkeräykset

Esityksessä on säädetty pienkeräyksille asetettavasta 10 000 euron keräyskohtaisesta katosta sekä siitä, että sama kerääjä voi toimeenpanna vuoden aikana korkeintaan kaksi pienkeräystä. Vastaavasti yksityishenkilö voi vuoden aikana osallistua korkeintaan kahden pienkeräyksen toimeenpanemiseen. Säädöstä on perusteltu sillä että pienkeräyksillä ei kierrettäisi luvanvaraisiin keräyksiin sisältyvää raskaampaa menettelyä.

Toisaalta samaan kohteeseen on eri kerääjien toimesta kuitenkin mahdollista toimeenpanna useampia keräyksiä. Käytännössä tämä mahdollistaa sen, että hieman suurempi joukko ihmisiä voi vuoden aikana toimeenpanna useampia keräyksiä saman kohteen rahoittamiseksi.

ESITYKSEMME

Tässä yhteydessä olisi perusteltua pohtia vielä sitä voisiko pienkeräyksen katto olla jonkin verran korkeampi, esimerkiksi 25 000 euroa, jolloin yksittäisen keskimääräistä suuremman tapahtuman tai vastaavan kulut olisi mahdollista kattaa yhdellä keräyksellä.

*****

Ohjaustietomenettely

Rahankeräyslainsäädäntöön sisältyy edelleen lukuisia tulkinnanvaraisia kohtia. Tulevaisuudessa tulee syntymään myös uusia keräystapoja, joista lain säätämishetkellä ei ole tietoa. Keräysten järjestäjillä tulee olemaan tarve saada rahankeräyslakiin liittyviä soveltamisohjeita. Nykykäytännön mukaan annettava ohjaustieto edustaa ainoastaan Poliisihallituksen sen hetkistä mielipidettä. Ajan myötä esille voi nousta uusia hyvinkin tulkinnanvaraisia kysymyksiä, joiden ratkaisemista ei ole perusteltua jättää yksittäisen virkamiehen tulkinnan varaan. Lakiesityksen mukaan ohjaustiedon pyytäjällä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta varmistua saamansa tiedon lainmukaisuudesta. Keräyksen järjestäjä joutuu joko noudattamaan saamaansa ohjaustietoa tai järjestämään keräyksen haluamallaan tavalla ottamalla samalla riskin rahankeräyksen 33 §:n tai rikoslain 17 luvun 16 c §:n mukaisista seuraamuksista.

ESITYKSEMME

Pitäisimmekin keräysten järjestäjien oikeusturvan kannalta perusteltuna että lakiin sisällytettäisiin keräysten järjestäjille mahdollisuus pyytää Poliisihallituksesta valituskelppoinen ohjaustietopäätös lain soveltamiseen liittyvistä periaatteellisista kysymyksistä.

Yhteisörahoituspalvelu Mesenaatti.me Oy
Yhteismaa ry

Laati: Petteri Niskanen 020 7300 900 petteri@yhteismaa.fi